

Theses pathologicae de haemorrhoidibus / [Anton de Haën].

Contributors

Haen, Anton de, 1704-1776

Publication/Creation

Naples : V. Ursinus for S. Manfredius, 1777.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ugdtht8s>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

27, 152 / 3

ANTONII DE HAEN

S. C. R. A. MAJESTATIS CONSILIARII

AULICI, ET ARCHIATRI,

Medicinæ in Alma ac antiquissima Universitate
Vindobonensi Professoris Primarii, plurium
Erudit. Societatum Socii

THESES PATHOLOGICÆ
DE HÆMORRHOIDIBUS,

A Medicinæ Studiosis ordine defendendæ, & oppugnandæ,
die 9. Martii 1759. singulis postmodum diebus
Veneris, hora tertia pomeridiana, in Palatio
Universitatis, in Auditorio Medico.

NEAPOLI MDCCLXXVII.

Typis VINCENTII URSINI

Expensis STEFANI MANFREDII.

Superiorum Permissu, ac Privilegio.

VIRO NOBILISSIMO

3

ILLUSTRISSIMO

GERARDO

L. B. VAN SWIETEN

CONSILIAR., ARCHIATRORUM COMITI,

Totius per universam Austriam Medicinæ
Præsidi, Bibliothecæ Augustæ
Præfecto, &c. &c. &c.

S. P. D.

A. DE HAEN.

EX quo gratiosissimo AUGUSTISSIMÆ
jussu, Tuaque gravissima Commenda-
tione, ad Medicinam per experimenta docen-
dam admotus fui, id præprimis animo ver-
A 2 labor,

sabor, ut, præter universalem doctrinam medicam, eos potissimum morbos examinandos susceperem, qui Beatam Austriacam Gentem præ reliquis affligere perhiberentur. Obviam autem fuere inter præcipuos Malignitas, Bilis, Hæmorrhoids. His indagandis integro propemodum quinquennio occupatus, delexi demum Malignitatem latius præclamari, quam par esset; Morbosque malignos ipsos, toties hic funestos, benigniores reddi posse, & longe rarius lethales. Quibus proinde exponendis, varioque experimenti genere evincendis, in singulis Partibus Rat. Med. & præsertim in Secunda, multam operam dedi: cui addere id quoque possem, quod lata deinceps experientia abunde posthac, quæ ibidem consilia dederim, confirmaverit.

Quo autem secundo loco Bilis in universum diceretur innumeris in morbis primas agere partes, id refutatione dignum non judicavi; visa enim mihi est accusatio a Medicis duntaxat excogitata, qua in iis, quæ neutiquam intelligebant, baptizandis, Magistros se esse, apud imperitum Vulgus probarent?

S

barent: hincque Vulgi potius quam Medicorum, in ore versari.

Cum Tertio vero longe aliter comparatum est. Non Vulgi vox est, sed Medicorum tantum non omnium, per omnes hasce, quae late patent, Regiones, Hæmorrhoidas inter quasvis ferme causas morborum suas agere partes, suam conferre Symbolam, sui petere, mererique, attentionem. Ut demum tota profecto Medicina hæmorrhoidalis sit. Animis alte radicata opinio, præterquam quod Pathologiam genuinam obfuscet, reddatque incertam, etiam Praxin pervertit, veras Diagnoses obnubilat, ac veluti necdum sufficerent, quibus Mortales conflictantur, Calamitates, innumeros propemodum homines dire servituti mancipiat, ejusque tyrannide torquet diu noctuque.

Si nunc volvam animo, quod præclara nostra Juventus Academica Hippocratice docta, magno demum in discrimine versetur, ne Praxin amplexa mente vacillet, ubi novum hoc, & ante finem sæculi proxime elapsi fere inauditum Dogma, unanimi omnium prope Medicorum ore prædicari,

propugnarique, intelliget; operæ pretium existimavi veram hæmorrhoidum tum Theoriam, tum Praxin, Thesium forma exponere, & typis evulgare: ut demum illi sua quique vice easdem defendentes, in Consultationibus quondam frequentandis haberent, quo ad datas quæstiones, difficultatesque, responderent.

Porro hæc eo lubentius in me suscepi, quod meminerim, jam a primo meo hanc in Urbem ingressu, amaras de hac Medicinæ perversione, TUO sapientissimo ex ore, me percepisse querelas. Hinc eo acceptiorem hanc meam TIBI fore opellam arbitror, quod cum ea, quam accuratissimam de Medicina habes, idea; cum TUO, quo Europæ universæ inclarescis antiquo splendori Medicinam restituendi, animo; TUA denique cum Voluntate, qua me Medicinam Hippocratice tradere, & quoad ejus facere possim Hippocratice amplificare jussisti, certo quodam modo conveniret.

Hæc nunc si probaveris, gaudebo; si simile quidpiam circa alias practicas quæstiones facere jusseris, obtemperabo, cum nihil magis

gis

7
gis volupe mihi esse possit; quam TIBI,
nihil nisi publicum Bonum, nihil nisi Mor-
talium commoda, nihil demum nisi Medici-
nae incrementum, diu noctuque meditati,
ac spiranti, obedire, auxilioque esse posse.
Vale: Et me, quod facis abunde, amare
ac fovere perge. Dabam Viennæ 21. Febr.
1759.

ELENCHUS CAPITUM.

CAPUT I.

A *Natomica & Physiologica Hemorrhoidum
consideratio.* pag. 9

CAPUT II.

De Hæmorroboidum causis. 14

CAPUT III.

De Hæmorrboidum utilitate ac damno. 18

CAPUT IV.

*De Origine Hæreseos circa Hæmorrboidas
natæ.* 34

CAPUT V.

Quæstiones practicas continens. 45

THESES

THESES PATHOLOGICÆ
DE HAEMORRHOIDIBUS.

C A P U T I.

*De anatomica & physiologica Hæmorrhoidum
consideratione.*

§. I.

Hæmorrhoides , præterquam quod
olim evacuationem sanguinis
quamcunque , uteri solius hæ-
morrhagiam , fluorem album ,
mucosum ex extremi intestini
Recti vasis prodeuntem humorem , denique ipsa
etiam vasa in fine Recti locata significarent ;
usitatiore nunc significatione illam rubri san-
guini

guinis evacuationem designant, quæ de apertis Recto in intestino vasis, altius profundiusque hærentibus, profluere solet.

II.

Vasa hæc vel a systemate *Venæ Portarum* oriuntur, vel a systemate *hipogastrico*.

III.

Ita quidem, ut si ex *hisce* sanguis fluat, illico tota cruoris massa, copioseque, minuatur; lentius vero, minusque, evacuetur systema *Venæ portarum*: ex *illis* autem & citius, & copiosius, & directius, systema *Venæ portarum* evacuetur; lentius vero parciusque reliquorum *Vasorum* systema.

IV.

Attamen quandam hic affert varietatem communicatio mirabilis, quam rami *Arteriæ hypogastricæ* habent, cum *Arteriis a Mesenterica Arteria inferiore oriundis*: quam ipsissimam communicationem *venæ utriusque systematis* quoque observant. Hac quippe lege ex venis, *hypogastricarum ramis*, fluente sanguine *hypogastrico*, aufertur quoque resistantia sanguini systematis *venæ portarum*: & vice versa aufertur resistantia sanguini *venarum hypogastricarum*, dum cruor ex systematis *venæ portarum ramulis* effluit. Videatur circa hæc omnia *Winslow*.

V.

V.

Qui vero, si fiat evacuatio ex ultima propagine venæ mesentericæ, aut lienalis, impetus columnæ sanguinis, directius gravitat in illum, qui est ad vasis aperturam, verosimile fit hinc magis depleri systema venæ portarum, quam systema hypogastricum, lateraliter duntaxat communicans.

VI.

Verumtamen esse in causa spissitudo atrabiliaris cruoris potest, ut lente is motus, vix apertura transfluat; intereaque sanguis systematis hypogastrici, natura fluidior, qua data porta ruat: quam eandem ob rem atrabiliaris homo consueto evacuationis hæmorrhoidalis effectui penitus caret.

VII.

Quin & sanguis ex propria arteria impetuosius ruens, venamque propriam subiens, superare nonnunquam potest tardiores vim retrogradi sanguinis venosi, præ spissitudine vix extilantis; adeoque tunc arteriosus idem sanguis ex apertura effluet, vix venoso admixtus.

VIII.

VIII.

Verbo, queis communinationes Arteriarum, Venarumque, utriusque hujus systematis, efficere possunt, ut nunc potius profiliat floridus, immediate *fere* ex arteria profluens sanguis, alio tempore ex venis exeat pene niger; & vice versa ex venis floridior, ex arteriis obscurior: prout est major in uno, quam altero in vase resistantia.

IX.

Imo nonnunquam fluit directe ex ipsis arteriis sanguis hæmorrhoidalis.

α. Ultimæ arteriolæ, rorem, mucum smegma, hic exhalantes, ut in utero, pulmone, & passim alibi, ita & hic possunt anastomosi pati, ut ipsos globulos rubros transmittant.

β. Possunt ipsæ arteriolæ rubræ Diapedesin, ac Diæresin pati, quando sanguis a corde veniens, nimiam offendit in venis hæmorrhoidalibus resistantiam.

γ. Hirudines ipsæ, dum venis minime turgentibus, ad evacuandas hæmorrhoidas applicantur, æque fauciare arterias, quam venas, possunt.

X.

Lienosos citius, magisque immediate, hæ-

morrhoidum fluxus juvat, si melancholicus humor ex iis vasis effluat, quæ ex ipsa vena lienari sanguinem, retrogrado motu, immediate evacuant, quam si hæ venæ modo ex mesenterica vena originem ducunt: alterutro porro contigit modo, utrumque invenit, depinxit, *Eustachius* Tab. XXVII. Fig. 2. & 4. Imo ex ipso liene hæmorrhoidales venas ortas *Weslingius* vidit, pag. 31. Unde hoc tertio modo omnium maxime juvat,

XI.

Accuratissimum *Winslow* in dissecandis cadaveribus secuti, convincimur facile inanitatis illius distinctionis, qua ab externis hæmorrhoidalibus vasis tam scrupulose interna sejungamus, & hinc varium scopum practicum veluti dirigere annitamur. Quippe & internæ arteriæ hæmorrhoidales, ab hypogastricis ortæ, & externæ dictæ a Mesenterica inferiore oriundæ, ita usque ad Recti finem pergunt, ut fluente in Recti margine hæmorrhoidæ, nemo affirmet, utrum ab Hypogastricis sanguis profiliat, an a Mesentericis ramis. Præterquam quod præter omnia hæc vasa quæpiam arteria alia hæmorrhoidalis interna formetur, a Ramo iliaco Nativum dicto, quæ licet interna sit, tamen non Recti modo finem, sed & musculos ani perreptat. *Vid. eund. Tom. 3.*

C A P U T II.

De Causis Hæmorrhoidum.

§. I.

HAbent hæc Hæmorrhoides causas: 1. Salutare Naturæ molimen, quo illa superfluo se suo exoneret, ut sæpe & naribus, & aliis variis viis affectat; vel ut se se expurget a melancholico sanguine, qui in systemate venæ portarum moratus, varia corpori incommoda creat. Estque sæpius uterque hic fluxus periodicus.

II.

2. Est ejusdem naturæ salutaris acutis in morbis nixus, ut coctam morbi materiam hac via eliminet.

III.

3. Acrimonia quæcunque sanguinis, quæ, ut vasa rodendo pulmonis hæmoptoen creat, ut eadem profusis mensibus scæminis sæpe est perniciosa; ita & in aliis corporibus vel stimulo continuo, vel facta diabrosi, fluxum hæmorrhoidalem producet, vix integre cessantem, aut enormiter saltem notabili tempore scaturientem.

IV.

IV.

4. Omnis hæmorrhoidalium venarum compressio interna, externa; qua efficitur demum id, ut corde pulsus sanguis per arterias, ut fortiores, minusque comprimendas, afferatur quidem, per debiliores vero compressasque venas sursum remeare nequeat, ut

α. Gravidus uterus, ultimis Graviditatis mensibus, intestinum Rectum, vasaque proin hæmorrhoidalia venosa, maxime comprimens.

β. Partus difficilis, ita ut perlongo tempore infans has partes valde comprimatur.

γ. Fœces duræ in segniore ventre pluribus accumulatae diebus, intestinum Rectum in sacculum extendentes, venasque prementes.

δ. Diæta sicca, indigestibilis, corpora maxime dura, ut nuclei Cerasorum, Mespilorum, Prunorum, Officula animalium, copiosa Farinacea non fermentata.

ε. Consuetudo latrinis diutius insidendi, qua fit, ut extrema Recti putrido vaporibus exposita, laxentur admodum tumeantque.

ζ. Prava consuetudo socordium, aut occupatarum Matrum, atque Nutricum, in quibusdam Regionibus, qua infantes, ne conspurcent sese, magnam diei partem cogant sellis insidere perforatis; quod nocet tam ob causam ad Lit. ε. dictam, tam ob totius Recti relaxationem. Quippe intestino utcunque laxato & propen-

pendente, constringens se ani sphincter, portionem intestini penduli intercipit, vasaque comprimit; unde lapsu temporis diathesis ad hæmorrhoidas nasci potest.

θ. Consuetudo fœces diutius retinendi; quæ ii præprimis laborant, qui vel nimia occupatione, vel desidia, quamdiu possint, suas morantur alvos. Fœces hinc in colo, & præprimis in Recto colliguntur, accumulatur, Rectum dilatant, premuntque ita; ut postmodum alvus nequeat, nisi summo cum nisu, reddi. Hac porro de causa venæ hæmorrhoidales utrisque generis pressæ, necessario intumescunt.

ι. Intestini Recti frequens, & aliquantisper perdurans, prolapsus, ita quidem, ut sæpius a contracto sphinctere stranguletur, unde venæ, arteriis facilius comprimendæ, hic sensim turgent.

V.

5. Causa, a Medicamentis, alimentisque nonnullis, vi quasi propria, atque specifica, ad generandas hæmorrhoidas aptis. Talis omnibus Auctoribus *Aloe* audit. Talis est *Allium* apud *Forestum* Lib. 23. Cap. 3. in scholio &c. & apud alios alia.

VI.

6. Causa Equitationi crebriori ac diuturniori

ri debetur. An quod Equitantibus Ossis Coxygis extremitas sic intorsum premitur, ut postica Intestini portio inde comprimatur? An quod ipsi sæpe sua excrementa, quantumvis prementia, retinere cogantur? An quod valide transpirantes, necessario ex *Sanctorianis* ficcā habere alvum debeant? An etiam quod equo succussore pluries vestī, totius trunci perpendicularis pondere podicem violente contundant?

VII.

7. A suppressis mensibus, hæmorrhagiisve narium, aliave quacumque evacuatione, sive naturali, sive præternaturali, impedita, immixta. Ulcera ipsa, cachochymiam olim eliminare solita, si eadem minui, suppressique contingat, huc referuntur.

VIII.

8. A causa quacumque acri, irritante, in Recto trahente moram, illudque debilitante, vasa rodendo infirmante, tenesmos creante; qualem præ ceteris Dysenteria diuturnior generare solet.

IX.

9. A morbis vaginæ, ac vesicæ urinariæ, maxime circa ejus collum, principiumque urethrae.

De Hæmorrh.

B

thræ.

thræ. Vesicæ quippe scirrhi, abscessus, calculi, id quotidie demonstrant. Unde demum has nonnulli vesicæ hæmorrhoidas appellant. Contingitque idem foeminæ a tumoribus occupantibus postica vaginæ.

X.

10. A Crimine omnium flagitiosissimo, contranaturali, vindictam in cœlum clamante, inter homines ne nominando quidem: de quo qui medice nosse quidquam opus habent, adeant doctissimi *Astruc* egregium de L. V. tractatum.

XI.

11. A frequentiore Hirudinum factu, inducæque consuetudine huc versus derivandi cruorem,

C A P U T III.

De Hæmorrhoidum utilitate ac damno.

§. I.

Hæmorhoides duas potissimum tollunt plurimorum morborum causas, quarum alteram Plethoram vocant, alteram Cacochymiam,

II.

Ita Hipp. Libr. VI. Epid. sect. 3. tex. 28.
 & Libro de Humoribus pag. 51. edit. Foes.
 ipsissimis fere utrobique verbis: „ Qui hæmor-
 „ rhoidibus laborant, inquit, neque Pleuriti-
 „ de, neque Peripneumonia, neque ulcere Pha-
 „ gedenico, neque Furunculis, neque Thermini-
 „ tis, fortasse nequa Lepra, fortassis neque aliis
 „ (sive potius, fortassis neque alphis, Vitili-
 „ ginis genere) corripuntur. Intempestive au-
 „ tem curati multi, hujusmodi morbis non
 „ longe postea tentati sunt, perniciose sic ha-
 „ bentes. Quemadmodum enim in aliis absces-
 „ sibus, quales verbi causa sunt Fistulæ, id
 „ observatur, ut aliorum morborum medela
 „ existant, ita quoque eodem modo, quo hos
 „ morbos sanant, etiam, si antea fluunt, eos-
 „ dem prævertunt.

III.

In Aphorismis similia habet. *Aph.* 3. 30. ,
 Hæmorrhoidas proprias iis describit, qui jam
 adulti, morbis inflammatoriis maxime obnoxii
 hærent.

IV.

Aph. 4. 25. „ Sanguis sursum quidem, qua-
 B 2 „ liscum-

„liscumque sit malum”: (nempe vomitu cum febre , *Aph.* 7. 37. vel tussi ejectus ; excipitur ergo saluberrima sæpe narium hæmorrhagia, quam pluribus in locis nedum condemnat, sed summopere laudat) „deorsum vero bonum , „niger, nempe subtus secedens ” . In quem *Aph.* pulcre *Galenus* : „Possumus quoque nigra sic accipere, quemadmodum ipse in *Epidemiis*, quum de hæmorrhoidibus ageret, usurpavit, prout Melancholicis affectibus mendentur. Nam revera, Melancholiæ jam factæ, maximum remedium est Hæmorrhoids aperta; & simul est impedimentum ne accidat quæ futura fuisset.

V.

Aph. 6. 11. „Melancholicis & Nephriticis Hæmorrhoides supervenientes, bonum”. Et 9. 21. „Insanientibus (Maniacis) si Varices, aut Hæmorrhoides, supervenerint, insania solvitur”. Ex *Galenii* in hos *Aph.* Commentariis patet, Sanguinem Melancholicum olim universum, jam considerari ut nunc, sive ad Hypochondria stagnantem, eademque infarcientem, sive Renes obstruentem, sive demum opplentem Encephalum. Quas omnes ob causas Hæmorrhoids proficua censetur, tum iis, qui melancholicos humores toto corpore circumcurrentes gerant, tum quibus ii ad Sistema Venarum portarum deponantur, tum etiam his, quos
Nephri-

Nephritis ab hac causa infestet, tum denique quorum hinc orta insania. „ Quare nihil mirum, ait *Galenus*, & Melancholicam, & Nephritim curari per hæmorrhoidas, utpote quæ „ Sanguinis veluti fæcem vacuare soleant”. Imo ipsos Calculos a fæce hac atrabiliaria, in renibus stagnante, basim posse nancisci, ad quam Urinæ secretæ terrestres particulæ adponant sese, certum adparet.

VI.

Coac. tex. 333. dejectiones alvi nigras in casu quodam condemnans *Hippocrates*, salutem ex Hemorrhoidibus succedentibus præfagit. „ Quibus ex crebra & profusa Hæmorrhagia „ frequens nigrorum dejectio est, indeque suppressio, Hæmorrhoidici fiunt hi cum alvi dolore: sed tamen cum flatibus patientes dolores”. Vide *Duret.* in hunc locum pag. 196.

VII.

Coac. N. 346. ab Hæmorrhoidide non satis diu, nec satis copiose, fluente, Vertigines oriri, ait, quæ paraplectici quidam ominentur. Ob quam causam tunc Phlebotomia vult parcius hæmorrhoidis defectum refarciri. N. 336. de hæmorrhagia narium deficiente, & per V. S. curanda, idem dicit.

VIII.

Coac. N. 478. „ Quæ Apoplecticis veniunt
 „ Hæmorrhoides, salutare.

IX.

Quid quod ipsis Phthificis nonnunquam pro-
 desse eas dicat? *Coac. N. 437.* „ Quæ Phthi-
 „ ficis accidit sputorum suppressio, dementiam
 „ nugacem infert: His spes est apparituram
 „ Hæmorrhoidem.

X.

Quamvis porto plerique laudati hi textus etiam
 de quavis hæmorrhagia intelligi queant, ut pa-
 tebit, cap. V. n. XII. cum tamen tanti sit
 usus Hæmorrhoidis, merito scripsit *Hippocrates*
Aphor. 6. 12. „ Hæmorrhoidas curanti diutur-
 „ nas, nisi una servata fuerit, periculum est
 „ ne Hydrops superveniat aut Phthisis.

Rationem quippe dederat textu laudato *Epid.*
 dicendo: „ Quemadmodum enim in aliis ab-
 „ scessibus, cujusmodi v. g. sunt Fistulæ; id
 „ observatur, quod aliorum morborum medela
 „ existant, ita quoque Hæmorrhoides”. In quæ
 verba egregie *Galenus*: „ Intempestive sane
 „ Hemorrhoidas curant, qui neque venam pe-
 „ riodice tundunt, neque purgantibus aliorum
 du-

„ ducunt (δι' ὑπὸ λήλατων : Vid. *Libr. de Ra-*
 „ *tion. vict. acut. pag. 387.* ; neque per exer-
 „ citationes corporeas dissipant , neque unam
 „ saltem ex illis relinquunt , sed omnes simul
 „ tollunt ” . An ergo *Galenus* mens fuit , non
 peccare eum omnes auferendo , si & V. S. pur-
 gantibusque , materiem aliorum duceret , & e-
 xercitio corporeo hominem ita disponderet , ut
 transpirando plethoram præveniret ? Est certe
 in regula generali exceptio , ut mox liquidius
 adparebit.

XI.

Nam ipse *Hipp. Libr. de Hæmorrhoid.* „ Urere,
 „ inquit , ita oportet , ut hæmorrhoidum nulla
 „ inusta relinquatur , ἀλλὰ τὰς ἀποκλύσεις ,
 „ sed ut ad unam omnes urendo auferas ” . Tri-
 plicem deinde methodum omnes auferendi tra-
 dit , igne , ferro , erodentibus . Sequiturque il-
 lum *Actius Tetrabib. 4. serm. 2. cap. 5.*

Videtur omnino *Hippocrates* distinxisse inter
 Hæmorrhoidum genera . In *Aph.* locutus difer-
 te fuerat de χρόνιαις , *Antiquis* , Hæmorrhoi-
 dibus , quæ designarent inveteratam jam Naturæ
 Consuetudinem , sese hac via aut superfluis,
 aut noxiis , exonerandi . In his igitur unam ser-
 vandam esse jubet . Ubi vero recentes erant ,
 molestæque eadem , & numerosæ , considerabat
 topicum vitium occasione natum , minime ve-
 ro salutare molimen Naturæ : unde easdem cun-
 ctas eradicandas censet .

XII.

Ipsaque *Galen*i est eadem mens, clare perci-
pienda in *Comment. ad Aph.* 4. 25. *Chart.*
Tom. IX. & Comm. Libr. de humor. Text. 26.
Chart. Tom. VIII. pag. 576. Ubi namque ultimo
loco longe lateque de omnium ablatarum nocu-
mentis differuerat, aperte id de antiquis intel-
ligere se ostendit, de recentibus vero minime.
Unde ait: „ Scire tamen convenit, non sem-
per boni consulendum esse, ut Sanguis per
infernās partes ex Hæmorrhoidibus affluat,
sed dum denique cum nigra excernuntur, &
cum hominis natura multum humoris hujus-
modi accumulatur. *Alioqui* Natura non est ta-
li evacuationi assuescenda; quippe quæ
utrumque excessum periculosum habeat: tum
quando sanguis ultra modum excernitur, tum
quando ex toto cohibetur. Nam in immo-
dica vacuatione veremur, ne homo de re-
pente moriatur, aut fiat Hydropicus, aut
Cachecticus; contra vero iis, qui ex cohi-
bitis nunc hæmorrhoidibus Sanguinem coacer-
vant, fecare Venam oportet, ne in magnum
aliquem morbum cadant”. Patet igitur quo
in homine omnes liceat auferre, in quo vero
unam oporteat servare apertam.

XIII.

Hinc facile comprehendimus historiam *Alcippi Epid. 4. pag. 1139.* „*Alcippus* hæmorrhoidas habens ab iisdem curari vetabatur .
„ Curatus tamen fuit , sed simul insanivit . Febris acuta succedens , Maniam solvit .” Patet utique hæmorrhoidas apertas molestasque habuisse *Alcippum* , nec ferre voluisse : exhortamento , ne auferri sibi curaret , non auscultasse , curatum autem in Maniam incidisse ; a qua , non nisi fortunata admodum febre , liber evaserit . *Alcippus* igitur ex iis non fuit , quibus *Hipp.* integram hæmorrhoidum curationem suasset , sed eorum est ad classem referendus , quibus una aperta esset servanda .

XIV.

Intelligimus quoque quinam illi fuerint , de quibus *Galenus comm. intext. 26. Lib. de humor.* „ Quis tandem ignorat , inquit , ple-
„ rosque in Melancholiam Insaniamque inci-
„ disse , hisce excretionibus inscitia Medicorum
„ suppressis ? Alii dolore lateris , alii renum
„ vitiis correpti sunt ; aliis accidit , ut sangui-
„ nem e ventriculo vomerent , aut ex pectore
„ tussi ejicerent , aut paraplegia , aut hydrope
„ oppressi , interirent” . Antiquos profecto hæmorrhoidarios *Galenum* hic præ oculis habuisse ,
ex

ex iis liquet , quæ mox huic textui subdiderit, quæque jam supra laudaverim : „ Scire tamen „ convenit , non semper boni consulendum esse, „ ut sanguis per internas partes &c. *Vid. Thes. XII. cap. III.*

XV.

Ceterum qui considerat quot , quantosque , tum acutos , tum chronicos morbos , sive Plethora sana , morbolave , sive Caco-chymia peculiaris , olim evacuari solitæ , jam retineri cœptæ , necessario debeant generare ; ille minime mirabitur tot morbos , ab hac causa genitos , tum textibus enarratis enumerari , tum longe numerosiores adhuc posse recenseri . Nam

1. Pleuritis , Peripneumonia , Phrenitis , Paraphrenitis , Splenitis , Hepatitis , Gastritis , Enteritis , Nephritis , Hysteritis , Apoplexia , Convulsio , Tetanus , Febris ardens , Febris quæcumque , a sola Plethora suppressa ducere originem possunt .

2. Phthisis a retento hæmorrhoidon fluxu nasci potest ; sive quod Peripneumoniam , Pleuritidemve , sequatur illa , sive quod ex nutritione nimia , exercitio non dissipata , nata fuerit ; quam ultimam speciem frequentem ostendimus *Rat. Med. part. 2.* & 3. quamque sane Hæmorrhoids levare posset , ut *Thes. IX. cap. 2.* habetur .

3. Hydrops oritur , quando Stagnans Plethora
Ca-

Cacochymiam induit ; cujusmodi exempla cachecticæ & hydropicæ sæminæ nobis exhibent , post suppressam evacuationem Menstruam .

4. Maniam , Paralyfin , similesque morbos , atrabiliaria spissitudo generat , prout ad Encephalon , Nervorumque sive origines , sive decursus , accubuerit .

XVI.

Hi ergo homines , qui quopiam horum morborum , ratione Plethoræ , ut Cacochymix , laborassent , jam largo Hæmorrhoidum fluore ab iisdem morbis degunt immunes , in quantum scilicet hi morbi ab hac causa oriundi essent .

Equidem homines posse tamen in eisdem incidere morbos , vel inde manifestum fit , quod causæ sufficientes dentur , quæ in medio Catameniorum , Hæmorrhoidumve , fluxu ; morbis acutis chronicisque producendis aptæ natæ sint .

Sane Hæmorrhoidum fluor nunquam impedit , quo minus homo in Pleuritidem incidat , quem cursu agitatum , rarefacto , eoque moto proinde cruore turgidum , copiosus Gelidæ refecerit haustus , aut quiescenti gelida afflaverit aura . Prætereaque exempla quotidiana sunt causarum , acutos quæ generent morbos , in Puerperis , in Virginibus , in Hæmorrhoidariis , ipso rite quamvis pergente fluxu . Quod si demum tunc fluxus sistatur , sistitur quidem ille a morbo , non vero ille

le subsistendo morbum creavit . Ecquis Practi-
corum pluries non viderit, quod aut fluxus tem-
pore , aut eo brevi prægresso , morbos hujus-
modi gignant motus, iracundia, vindicta, mœ-
stitia, vina, venus?

XVII.

Collatis igitur, interque sese comparatis,
Antiquissimorum Medicinæ parentum tum sen-
tentiis, tum observatis, adparet.

1. Hæmorrhoidas vetustiores, conservatæ eo
usque sanitatis testes, nunquam inculpate aufer-
ri universas.

2. Hæmorrhoidas recentes & licere, & oportere,
aliorum ducere, nisi earum conservatio-
nem Natura aperte clamitet; ut v. g. esset ob-
servata prima vice Hæmorrhoids, quæ hominem
illico a diuturniore mania sublevaret: ceterum
propter periculum five suppressi, five retardati,
five imminuti, five nimium aucti, hujus flu-
xus, hæmorrhoidas impediendas, & curandas
esse.

3. Hinc sapientissimorum horum virorum
sententiam neutiquam eandem esse cum ea Mo-
dernorum, qui audacter asseverent, hunc fluxum
viris æque necessarium esse, quam foeminis
menses.

4. Adeoque antiquos hos Patres non injun-
xisse Medicis ut quemvis morbum, seu Pletho-
ra, seu Cacochymia genitum, hæmorrhoidum
pro-

provocatione curare satagerent, sed iis tantummodo, quas Natura indicasset, viis, hæmorrhoidales hæ fuerint, an aliæ quævis.

XVIII.

Nec aliter censuere celebres in arte Viri per varias Medicinæ ætates. Quamvis enim omnes ærumnas a cohibitis hæmorrhoidibus pathetice recenseant, haud tamen eas ita necessarias credidere, ut natura easdem non producente, arte tamen excitandas esse docuerit, utque causam difficilium morborum harum tantummodo defectui tribuerint. Totum id, quod ex horum monumentis colligitur, unice eo tendit, ut demonstretur, sæpissime salutari molimine naturæ hunc fluxum excitari, periodiceque reverti; ejusque sive retardatione sive cessatione, quam aut ars medica, aut abusus lex rerum non naturalium effecisset, morbos gigni omnis generis, quamdiu causa, ob quam semel natæ hæmorrhoides essent, perseveraret. Quo certe in argumento omnes totius orbis Medici secum consentientes habent. Videri hic possant *Sennertus, Sorbait, Riverius, Wepferus, Junc-ken, Sancttorini, &c.*

Ex his omnibus *Sennertus* audiatur, Germanorum Medicorum, 150. abhinc annis, facile princeps, *Tom. IV. pag. 473.* „Hæmorrhoides
„ autem, inquit, quatenus tument, pertinent
„ ad Morbos magnitudinis præter naturam au-

„ Etæ : si vero sanguinem præter naturam fun-
 „ dunt , pertinent , ut *Galenus* scribit 3. *de*
 „ *sympt. caus.* Cap. 6. ad symptomata in ge-
 „ nere Excretorum , toto genere præter natu-
 „ ram . Neque enim omnium hominum est san-
 „ guinem his venis effundere , sed quorundam
 „ - - Etenim quamquam , cum moderate
 „ fluunt , utiles sunt , & a multis morbis præ-
 „ servant ; tamen humor , qui ad excretionem
 „ naturam stimulat , naturali modo se non ha-
 „ bet ; neque sanguis unquam , nisi in fœmi-
 „ nis , secundum naturam excernitur . Et *Ermul-*
 „ *lerus* Tom. 2. p. 1. pag. 144. „ Quocum-
 „ que modo accidunt hæmorrhoidalia pathemata,
 „ omnia sunt præter naturam , cum hæmor-
 „ rhoidales affectus *naturaliter* nemini contin-
 „ gant , adeoque semper eorum affectus præsup-
 „ ponunt statum præternaturalem & morbidum.
 „ Hinc sicuti mulieribus *vitio mensium* super-
 „ venire solent , &c.

XIX.

Quid , quod pravi successus abunde nos de
 quorundam Medicorum temeritate convincant ,
 qua ad cogendum hunc fluxum naturam per-
 petuo laceffitant !

1. Namque male sæpius videmus eorum suc-
 cedere conatus , dum otiante plane natura , illi
 non piceum illum , qui forsan tota morbi cau-
 sa , sanguinem educunt , sed cum , qui ex ilia-
 corum

corum vasorum propaginibus floridior, vegetiorque, & quo homo miser maxime indiguisset, profluit. Unde efficitur ut ille longe debilior, mœstior, magisque atrabiliarius reddatur. Quippe ex *Thes. VI. & IX. Cap. 1.* patuit incertum 1. esse utram venam feriant Hirudines, 2. an non etiam vulnerent arteriam.

2. Summo ægrorum damno fit ut hypochondriaca Passio cum materie haud satis ab illa, quæ citra materiem fit, distinguatur. Quæ distinctionis ignoratione Hypochondriaci sine materie coactis hæmorrhoidibus pessime mulcantur, ut post hac ab aliis, qui rectius sapiunt, vix queant emendari.

3. Scatent Practicorum observata infortuniis, quæ oborta his, qui, Medico cogente, hæmorrhoidarii reddit, demum hunc fluxum aut minus sufficientem, aut penitus habuerint suppressum.

4. Ut omnes nimie hæmorrhagiæ vitam labefactare, Hydropem creare, mortemque possunt, ita etiam Hæmorrhoides. Unde secundum *Galenum* celeberrimus Venetorum Anatomicus & Practicus *Sanctorini*, *Tract. de Hæmorrhoid.* „ Si modum, ait, excedat, ita ut nimia sit excretio, quot Morborum funebres apparatus, quantum cruciatuum armamentarium!

5. Aliam calamitatum classem constituunt Furores dicti hæmorrhoidum, Uyæ, Marisci, Rhagades, Ficus, Diabrosis, Intestini Recti relatio, & prolapsus Tenesmi ad urinas, Stranguriæ,

guriæ, Dysuriæ, &c. a quibus omnibus dolores sæpe intolerabiles, aut demum inflammationes, gangrenæ, ani fistulæ, hydrops, &c. Unde laudatus mox *Sanctorini* addit: „ Hinc & Hydro-
 „ pes, & Cachexiæ, & Tabes, & Fistulæ, &
 „ Ulcera.

6. Tandem præconcepta opinio ubique hæ-
 morrhoidas quærendi, id damni praxi intulit,
 ut vera causa dolorum in lumbis, in ano, in
 vesica urinaria, prætervideatur, hominesque ne-
 glecta vera ærumnarum causa, frustra ad hæ-
 morrhoidas torqueantur. Contigit videre in pra-
 xi sic dispositiones calculosas, sic Recti intesti-
 ni inflammationes, relaxationesque esse negle-
 ctas, neglectu fere desperatas esse redditas.

XX.

Cum ergo secundum omnes artis Principes
 natura hunc fluxum in plurimis haud excitet;
 cum secundum eosdem, universa sana Praxis
 prohibeat homines, Natura viam non monst-
 rante eidem assuefacere; cum denique multa in-
 commoda & calamitates ejus occasione contin-
 gant; id apparet evidentissimum, quod Moder-
 norum Praxis longe numerosiores morbos creet,
 multoque plures Mortalium reddat ægrotantes,
 quam ex consueto naturæ ordine ægrotare de-
 buissent.

XXI.

Quare etiam secundum optimos Medicinæ Antistites, hæmorrhoidibus orituris, ortisque crebro est reluctandum, quo dispareant demum. Quum enim aut Fæces duræ, aut Consuetudines pravae, aut Recti prolapsus, Resve indigestiles, Equitatio, Graviditas, aut alia quæcumque occasionalis causa, hæmorrhoidum tumores, dolores, fluores, progenuerint, nec evacuatio hæc aliunde indicetur, strenue allaborandum est, ut evanescant.

XXII.

Adde, quod natæ dicto mox modo hæmorrhoides haud raro vehementer nocere queant, si obstructa & inflammata viscerum, partiumque ab aorta descendente ramos accipientium, missionem sanguinis potius ex adscendentibus e corde ramis sibi poscerent. Quæ fortassis ratio fuit, quæ magnum *Wepferum* promoverit, ut scriberet *Lib. de morb. Cap. pag. 416. obs. 104.*
 „ Certe hæmorrhoidum apertio, utcunque ab
 „ Italis summe extollatur, in praxi non illam
 „ opem fert, quam præstare multi pollicentur;
 „ quia sæpe alibi vena secta, laudabilior successus consequitur.

C A P U T IV.

*De origine Hæreseos circa Hæmorrhoidas
natæ.*

§. I.

Q Uum stabilita hucusque Doctrina per omnia notæ Medicinæ sæcula, usque ad proxime præcedentis finem, receptissima fuerit; quæ demum tantæ in schola medica mutationis origo?

Alterum necessario verum est: aut corpora humana legibus fuere mutata suis; aut Medici, citra naturæ immutationem, Doctrinam medicam, æternæ experientiæ innixam, turpiter mutaverint necesse est. Quum nunc corpora iisdem prorsus, quibus olim, legibus regantur, necessario sequitur damnosam in Medicina Hæresin obtinuisse.

II.

Clarissimus *Stablius*, Vir si quis alius in Chemicis versatissimus, speculationibus autem in Medicina supra modum deditus, mutata hac in parte Medicinæ, non experiundo, sed speculando, extitit faber; quem mox schola ejus tota, in eaque Principes *Junker*, *Allerti*, &c. secuti sunt.

III.

III.

Suspectum vel ideo dogma, quod Cl. *Stahlius*, ut alibi passim, ita disertis, repetitisque sæpius verbis, in Epistola ad Cl. *Alberti*, *Albertiniano de hæmorrhoidibus tractatui* in quarto præfixo, palam fateatur, omnesque palam fateantur *Stahliani* Novum plane, insolitum, inauditumque, dogma esse.

Equidem stat laus sua, honosque, novis in Medicina observatis, quæ ejusdem pomeria extendant, illustrent obscura, dubia firment: sed ea jure vituperes, quæ nedum experientia nata, sed eidem penitus adversa reperiuntur.

IV.

Quid ergo respondendum ad innumera experimenta, quibus clarissimus novitii dogmatis Auctor, schola ejus universa, ex eaque prodeuntes numerosissimi tum aliarum Regionum, tum præprimis Germaniæ Medici, hæmorrhoidalem suam doctrinam fartam tectam esse arbitrantur? Et imprimis quid de famosa illa *Colica hæmorrhoidali*, quam *Stahlianis* imbuti principiis millies observent, curentque, interea dum alii, quibus haud licet adeo perspicacibus esse, eandem vix animadvertant?

V.

Resp. Est Colica quædam vere hæmorrhoidalis, a nisu sanguinis versus vasa hæmorrhoidalia, orta; qualem etiam aliquoties foeminæ adventura patiuntur catamenia. Quem igitur in modum foeminæ aptis ad menses provocandos auxiliis ab hac colica liberantur, ita & apta ad provocandas hæmorrhoidas remedia hanc dictam colicam tollunt. De hac re omnes hucusque consentiunt Practici.

Verum ideo quamcumque foeminarum colicam velle menstruin adpellare, eamque, ut talem curare, est sane foeminas pessumdare millenas.

VI.

Est igitur colica menstrua, suis internoscenda signis, causisque, nonnullis per annos ad quosque menses solemnis, plerisque rarior, multis ignota. At vero præter hanc colicam, mulieres frequenter colicam patiuntur a variis VI. non naturalibus rebus dictis, a spasmo, a temperie, a phlogosi, a materie rheumatica, quæ licet sui quæque genii sit, colicam tamen hæmorrhoidalem mentiri possit incautis.

VII.

Quemadmodum nunc Practici colicam in foeminis a longe aliis causis , quam a Menstruis , frequentissime oriundam & norunt , & curant , a fortiore norunt frequenter eandem in viris , curantque , aliunde quam ab hæmorrhoidibus genitam ; quam longe rarior viris hæmorrhoids , quam fluxus menstruus foeminis.

VIII.

Quum proinde viri infinito rarius fluentes hæmorrhoidas , habeant quam foeminæ menses ; quum foeminæ colicos dolores , aliunde quam a mensibus natos , millies patiantur ; consequitur necessario id , ut qui centies & millies has hæmorrhoidales colicas sibi videre videantur , etiam centies & millies easdem ut tales , quales minime sint , salutent.

IX.

Quippe confundunt communes Morborum notities ; nam dum Colicæ Nephriticæ , Rheumaticæ , Arthriticæ , Pictonicæ , idque genus aliæ inchoantes , iis adhuc , quæ veram ejus naturam determinant , signis carent , audacter hæmorrhoidalem , quam nunc vident , appellitant ; signis vero eam rite determinantibus obortis ,

inepte prorsum concludunt , ideo hanc determinatam Colicæ speciem oboriri; quod Colica hæmorrhoidalis suum non sit sortita effectum : quem si sortita fuisset , hanc tunc occasionem nascendi alteri colicæ prærepturam fuisse.

Quare ad qualvis ejusmodi experientias , toties decantatas , cum laudato supra *Sanctorini* respondeo : „ Nec mihi experimentorum myriades pro hujus (hæmorrhoidis) saluberrimo „ usu reponant. Sit Experimentis fides! At sit „ cautum, alioquin difficillimum, Experimentorum „ judicium!

X.

Quid ergo statuendum de *Ileo hæmatitide* , *Hippocrati* descripta , *Libr. de internis affect.* pag. 557. edit. *Foesianæ* , quam veram *Hæmorrhoidalem Colicam* esse voluit cum suis *Stahlius*?

Eodem hercle! modo , *Ileus hæmatitis* est *Colica Hæmorrhoidalis* , quam est *Inflammatiō Pleuræ*. Id utriusque Historiam inter sese conferenti liquido constat. Putrida dissolutio Sanguinis , cum fœtore oris , cum Gingivarum a dentibus abscessu , cum ulceribus crurum , cum narium Hæmorrhagia , sine ulla facta colici doloris mentione ; ea sane putridi scorbuti historiam apte referret , nisi alacritas , magnaue ad ambulationes & exercitia promptitudo , contrarii quidpiam designarent.

Attamen si cum *Foesio* , & *Charterio* , in suis
ad

De orig. Hæreseos circa Hæmorrh. natæ. 39
ad hunc textum notis, censeamus hic necessario
& omisum esse, quia adparentia crurum alia post
alia ulcera, quæ *Hippocrates* hic describit, prompti-
tudinem ad exercitia prorsum tollunt, tunc ha-
bemus accuratam satis *Scelotyrbæ* enarrationem.
Videte *Comm. Ill. Præsid. ad §. 1148.* Quin
& copiosus lactis, mellisque, usus, Radices Be-
tæ, Folia Cucumeris agrestis, Sal &c. haud
inepte videntur huic morbo curando ab *Hippo-
crate* adhibita, qui tamen adjecit morbum mul-
ta medicatione indigere, imo aliquando non
curari, sed ad mortem usque perseverare.

Quo nunc jure morbum, sic *Hippocrati* de-
scriptum, Colicam hæmorrhoidalem appellent?
Utique *Hippocratis* textus nullum Symptoma
Colicæ recenset; recenset vero Symptomatum
seriem, quorum ne unicum quidem in Colica
adeft. Quod si curationem respicias, dat plu-
ra, quæ certe in Colica haud convenient, &
de sollicitandis hæmorrhoidibus, quod rei totius
præcipuum caput est, ne meminit quidem.

Ut merito concludam eos, qui præconceptas
opinionis ineptis argumentis statuminare cogan-
tur, suæ ad probandum egestatis manifesta in-
dicia prodere.

XI.

Quid tamen judicandum de famosis experi-
mentis *Lutetiæ Parisiorum* habitis, atque in
Thesi anno 1750. ibidem propugnatis? quorum

hoc primum: „ Novimus mulierem, ita Ascite
 „ laborantem, ut ad Paracentesin multoties ce-
 „ lebrandam coacta confugere, curaretur ad tem-
 „ pus, non sanaretur: Ecce autem artem do-
 „ cente Natura, curamque suscipiente, larga
 „ de repente advenit Hæmorrhoidum vacuatio,
 „ ægramque liberavit ad annos ”. Historia
 quippe hæc quoddam Hæmorrhoidum privile-
 gium clare demonstrare videtur, quo privilegio
 ab ejusmodi se liberet morbis, in quibus se-
 cundum universas Medicinæ leges sanguinem
 profundere vetitum est.

XII.

Resp. Haud scribitur ad Auctoribus utrum
 huic foeminæ hæmorrhoides quondam, salutare
 affuissent, an vero vice tunc prima compare-
 rent?

Si primum; dico, quandoquidem notante
Hippocrate Aph. 6. 12. Hydrops a suppressis
 hæmorrhoidibus nasci potest, etiam fieri po-
 tuisse ut fluxus hic restitutus Hydropis attule-
 rit sanationem, idque in ejusmodi potissimum
 corpore, in quo post Paracentesin, sanitas ad-
 paruerit tam illibata, ut ad tempus curata
 diceretur.

XIII.

Hinc iterum queritur, quod in Historia deest,
 qua

De orig. Hæreseos circa Hæmorrh. natæ. 41
qua natus de causa Hydrops ? An a suppressis
Hæmorrhoidibus , aut Catameniiis ? An a Dia-
thesi eo inclinante ? Cacochymia ? Cachexia ?
Obstructione ?

Talis autem , cui a mali his ultimis causis
natus , promotusque , fuerit Hydrops , non su-
stinet tot Paracenteses impune , neque dicitur
post ultimam adhuc paracentesin ad tempus cu-
rata . Nam ut recte advertunt , exemplisque
confirmant , *Acta Ph. M. N. C. Vol. 6. obs. 60.*
& Vol. 11. obs. 29. fluxus hæmorrhoidum in
Hydrope , ab his ultimis causis nato , mortem
acceleravit . Ergo non hinc , sed a prima cau-
sa , nempe evacuatione Hæmorrhoidum aut
Menstruorum suppressione , oriundus fuit fœ-
minæ hujus Hydrops .

XIV.

Id si verum , omnes sensati Medici , Para-
centesi facta in tam bono corpore , mox in
revocandas evacuationes animum advertissent ,
quo demum corrigerent morbi originem . Quod
si , his prægressis , forte quis foret corporis in
cavo aut relictus , aut de integro collectus li-
quor , integritate absorbentium vasorum , resor-
ptus is fuisset , communibus Corporis emun-
ctoriis eliminatus .

XV.

XV.

At cura profecto hæc non solius fit privilegio Hæmorrhoidis. Idem quippe casus esse videtur, cujus meminit *Hippocrates Lib. de Vict. Acut. text. 39.* de Hydropico agens: „ Si, „ inquit, difficulter spiraverit, fuitque æstiva „ anni tempestas, & virium robur adsit, ex „ brachio sanguis mittendus est”. In quæ verba sic commentatur *Galenus*: „ Hic solus (Hy- „ drops) cum incipit, eget interdum sanguinis „ detractiōe, quum scilicet ex retentione vel „ Hæmorrhoidum, vel muliebrium Menstruorum, vel ex aliqua, quæ ita plethorica sit, „ causa, inceperit.

Est ergo Hydrops, sunt Corpora Hydropica, in quibus V. S. conducat, auferendo veram, Hydropem quæ genuerat, causam. Ergo & reditus cujuscumque suppressæ evacuationis, Hydropem producentis, sive ea hæmorrhagia narium fuerit, sive hæmorrhoids, sive catamenia, corpus tale ab hydrope curare valeret.

XVI.

Hucusque respondi, vetustiores ipsi hæmorrhoidas fuisse supponens, a §. XII. ad XV. Sed quid si totius vitæ prima modo vice prodierint? Tunc signarunt vires in hoc corpore tantas superfuisse, ut Sanguinis evacuationem in-

De orig. Hæreseos circa Hæmorrh. natæ. 43
innocue tulerint ; signarunt bonitate corporis
vasa, post ultimam Paracentesin tam robusta,
humoresque tam compactos fuisse, ut regene-
randi Hydropis causa defuerit, ac Sanguinis
demum fuerit promotus fluxus: Hincque ipsas
has hæmorrhoidas, non curæ causam, sed po-
tius ejusdem effectum, extitisse.

XVII.

Altera *Parisiensis* historia foeminam sistit ann.
39. quæ Asthmate, Hepatitide, Nephritide,
Colica uno tempore intestinali, alio hystERICA,
laboravisset; simulque & a retropressa Scabie,
& hæreditaria Arthritide, admodum male ha-
beret. Perhibetur venam secta toties, ut Radius,
Carpus, Pes, Cicatricibus foedati numerosis,
nullam ultra admitterent Venæ sectionem.
Hanc foeminam Auctorum Theseos alter infar-
tis Abdominis vasis laborantem vidit, pulsus
habentem compressos, tumidasque conqueren-
tem hæmorrhoidas. Quam proinde ob causam
Hirudines admovit. Hæmorrhoidibus autem
egregie fluidis, crebroque conspicuis, integram
sanitatem foeminæ restitutam vidit. Nonne
solæ Hæmorrhoides hic ad miraculum curarunt
tot, tantorumque, vitia viscerum; quæ hæredi-
taria arthritide, repressaque scabie genita,
obstructione & inflammatione confirmata, reli-
quam artis opem conclamata declaraverant?

XVIII.

XVIII.

Indicat tota Historia Fœminam hanc nondum ex inflammationibus suppuratam, nondum ex obstructionibus scirrhusam, effectam esse; adeoque a frequentiore V. S. aliquantillam tulisse opem; tum quia Plethorica fuisse adparet, tum quia Gallorum corpora frequenti V. S. a teneris assueta, ejus repetitionem crebrius possunt: at vero, quod maxime notandum, systema venarum portarum, quod tam variis pathematibus singularem sui depletionem toties indicasset, demum aptam pandisse sibi viam, qua magnam morborum causam eliminaret. Ut proinde Historia hæc, æque parum quam præcedens, Hæmorrhoidum miracula canat.

XIX.

Tertia in Scenam prodit Virgo hæmorrhoidibus curata, postquam aliquot ab illinc annis, retardato fluxu menstruo, diris esset abdominis cruciata doloribus: ad quos sedandos innumeræ quidem V. S. fomenta, balnea, paregorica, aquæ tam martiales quam sulphuræ, at penitus incassum, adhibita essent. Cum auctor intelligeret „a spisso, & visceribus abdominalibus hærente Sanguine, universam Symptomatum cohortem” ut plurimum originem ducere, animadvertit simul externarum hæmorrhoidum,

De orig. Hæreseos circa Hæmorrh. natæ. 45
earumque quidem turgentium, adesse congeriem,
quibus suavit Hirudines adplicandas. Verum an-
ni spatio Puella huic consilio reluctata (mali
admodum tolerabilis argumento) eidem tan-
dem paruit, & quinquaginta circiter variis tem-
poribus hirudines passa, convaluit.

XX.

Ut præcedentes, ita & præsens historia, quam-
vis fronte prima rerum mirabilitate veluti per-
cellit, nec miri, nec extraordinarii, quidquam
continet. Imò attente legenti abunde patet, &
causam, & Symptomata morbi, & ipsas Hæ-
morrhoidas cœcas, id innuisse, quod in Syste-
mate Venæ portarum fons latitaret malorum,
adeoque sui expulsionem per Hæmorrhoidas
manifesto indicasse.

C A P U T V.

Quasdam practicas quæstiones continens.

§. I.

AN homini, hæmorrhoidas ex Plethora quon-
dam passo, jamque, iisdem ali uandiu
non fluentibus, agrotanti, cura debeat præcipua
esse restituendi easdem?

Ex doctrina antea data, pendet respon-
sio

sio ab examine quæstionis, ejusque distinctione. Vel enim homo plethoricus esse perstitit, vel non perstitit: Si Plethoricus existens, nunc ægrotat, jam vel naturam per cœcas hæmorrhoidas, viam hanc referare aperte molientem, percipit, vel minime percipit. Si percipit, convenit indicatum Naturæ sequi, & provocare hunc fluxum; si non percipit; defectum hæmorrhoidum doctrina *Hippocratis* & *Galen*i instructus, V. S. supplere debeo.

Requisitam autem depletionem adeptus, auctor illi ero, ut victu moderatiore, ac debitis exercitiis id efficiat, ut plethoricus ultra non fiat. At vero si ne plethoricus quidem ultra est, cessat plane ratio de hæmorrhoidibus cogitandi: cessat consideratio Moliminum, quæ Natura olim hac via fecerit. Morbus est mihi nunc, non ex anamnesi hæmorrhoidum, sed ex symptomatibus præsentibus, curanda.

II.

Quando Melancholici, Hypochondriaci, Atrabiliarii, olim ab atra bile ægrotantes, fluentibus postliminio hæmorrhoidibus convaluerint, jamque iisdem cessantibus, ægrotent; an non illico referanda hæmorrhoids?

A bona quæstionis distinctione apta pendet responsio: si morbus est plane idem qui olim, ita ut, quæ nunc præsentia sint symptomata, a spisso Venæ portarum sanguine nasci obser-

ven-

Quasdam practicas quæstiones continens. 47
ventur, utique omnem navare operam oportet
ad revocandum hunc fluxum. Sin autem idem
homo, seu Naturæ, seu Artis ope, ab illa ab-
dominali sarcina immunis vixerit, hæmorrhoi-
dibus quantumvis carens; ipseque præsens mor-
bus nihil habeat cum atra bile commune; ne-
cesse est curare eundem, non secundum antiqui,
quo dudum caruerit, morbi regulas, sed juxta
præsentis ægritudinis medicandæ leges. Haud
enim potiore jure huic restituerem hæmorrhoi-
das, quam quo ægro, quem quondam sudor a
morte præservasset, nunc in morbo, a priore
ablimili, sudatoria medela curare vellem; quip-
pe quod olim salutare, nunc noxios posset
provocare sudores.

III.

*Quid si homo antiquitus cum hæmorrhoidibus
sanus, jam sine iisdem prima vice vitæ Melan-
cholicus fiat? nonne ipsi mox illæ revocandæ?*
Urgere quippe hæc indicatio videtur, cum ab
omni ævo, hos usque in dies, toties deprehen-
sæ sint huic morbo salutare.

Quid hic affirmem, negemve, non habeo,
nisi primo noverim qualem sit istud Melan-
choliæ genus, quo nunc prima vice laboret?
Sine spisso atrabiliario sanguine, an vero me-
ra mobilitate solidorum, tenuitateque humorum,
oriundum?

Si ab ultima causa; Medicus cogendo hæ-
mor-

morrhoidalem fluxum insigniter peccat. Primo quidem quod cuncta ejus molimina delicatiores hosce nervos vehementer exagitent, morbi que ideo tum symptomata, tum ipsam exacerbent causam. Secundo autem, quia hisce ægris, nisi alii urgentiores morbi id expresse jubeant, nihil est evacuantibus perniciosius. Quantumvis enim nonnulli inde videantur principio lavari, observantur tamen in pejus postea ruere: cum solidorum inertia, ac fluidorum tenuitas, immane quantum! inde augeantur.

Sin vero a causa prima; præprimis inquiram, utrum illa, quam præsentem morbi causam detego, spissa scilicet ac lenta humorum Diathesis, systema venarum portarum peculiari modo obfideat, an vero per universam humorum dispersa sit massam?

Si itaque massam totam infecerit, evacuantibus ex sua natura minus eget, quam attenuantibus, atque immutantibus, ab Arte peculiari-ter ad id destinatis.

Quia tamen etiam cacochymica Plenitudo sui nonnunquam evacuationem postulat, qua nimirum spatium bonis sive alimentis, sive medicamentis, concedatur, missio Sanguinis quocumque demum ex vase fiat, ex æquo proderit. Si ex æquo proderit, quocumque fluat de vase, eo potius loco eandem instituiam, qui & commodissimus sit, & paratissimus, & nullis posthac incommodis obnoxius: neutiquam proinde (*vid. Cap. 3. Thes. XII. XIX.*) ex hæmorrhoidalibus.

Sed

Sed deprehendat nunc Medicus systema venarum portarum atra spissitudine infarciri, quid tum?

Reperiet idem ille Medicus naturam hæmorrhoidas tumore, pruritu, dolore, indicantem, vel nihil horum. Si nihil omnino, dubiam hoc provocato fluxu curationem ægro proponat; eo quod, si a remediis internis, si ab emollientibus, stimulantibus topicis, imo si ab ipsius hirsutudinibus, contigerit, ut vena hæmorrhoidalis, Mesentericæ propago, dehiscat, juvamen ingens inde capturus sit; si vero hypogastricarum furculus, sperato sit frustrandus effectus. (*vide Thes. omnes 1. cap.*) hancque observationem vide confirmantem *Ludovicum Mercatum Tom. 3. Lib. 3. cap. 17.*

Unde ipsissima causa intelligitur, cur his ægris toties laudatæ hæmorrhoides, non opitulentur? & cur iidem homines uno tempore inde insigniter levantur, alio vero tempore nedum levantur sed ægrius habeant? nam jacturam sanguinis non melancholici, sed fluidioris, impune non ferunt.

Alia autem res erit si natura viam monstret, venasque inflaverit hæmorrhoidales. Spes utique multo certior ægro datur fore, ut, Arte naturæ conamini obsecundante, ingens morbi levamen percipiatur.

IV.

Si homo olim vel acuto, vel chronico in morbo,
De Hæmorr. D bo,

bo, crisin per hæmorrhoidas habuerit, jam vero denuo acute chroniceve laboret; an nunc iterum est ad illas disponendus?

Cum quo vergit natura eo ducenda fit, per loca convenientia, oportet eam & hic sequatur Medicus, si ipsa per se molimina edat, veluti denuo hominem hoc fluxu iudicatura. Natura autem plane otiante, Medicus sane haud meliore cum jure hæmorrhoidas promoveri sataget, quam si quascumque evacuationes criticas, olim prægressas, in cunctis, quæ postliminio orirentur, morbis, resuscitare, repetereque, anniteretur. Si igitur stulte ac ridicule ageret, qui præsentem morbum vellet promotis curare sudoribus, eo quod hi olim iudicassent eundem; aut eum sanare purgantibus, quem Alvus olim iudicasset; ita contra artis præcepta is ageret, qui, propter crisin hæmorrhoidalem quandam prægressam, hæmorrhoidibus ægritudinem tentaret fugare præsentem.

V.

An hæmorrhoides ortæ quondam occasione Alvi segnioris, Dysentericæ, Equitationis, Graviditatis, Medicamentorum, Morborumque vaginæ, intestini, vesicæ, aliquid in posterum pro tuenda valetudine, aut pro curando morbo, Medico indicent?

Ut apte respondeatur, erunt omnes hi homines tres dividendi in classes.

Pri-

Quasdam practicas quæstiones continens. 51

Prima, habuere horum multi explicatarum occasionum una hæmorrhoidas, eaque evanida, nullum harum aut fluxum, aut tumorem, experti sunt. In his nulla ratio est hæmorrhoidas revocandi, quia nec unquam antea, neque postea, eas indicaverat natura. Ex *Thesi* igitur *XIX. cap. III.* is peccat in vera artis præcepta, qui citra aliam indicationem hæmorrhoidas provocet.

Secunda classis eorum est, qui ex una dictarum occasionum hæmorrhoidas passi, easdem tumidas deinceps, dolentesque, experiuntur. His itidem, cum natura illas indicaverit nunquam non erunt ullatenus revocandæ, (vide *XII. & Thes. XIX. cap. 3.*) sed potius dolores ac tumores aptis auferendi auxiliis. Et si ipsis est detrahendus cruor, is eo ex loco ducendus, quem ejus, quo nunc laborant, morbi ratio eligendum suadet.

Tertia classis eo continet, qui aut Plethorici, aut Atrabiliarii, ex occasionali quidem causa hunc fluorem olim adepti sint, sed tamen posthac, ablata, quæ illum produxerat, causa, crebrius repetentem, cum euphoria, perceperint. His utique sana praxis jubet hunc fluxum conservare, segniorem animare, revocare cessantem. Secus qui fecerint, suisque tum venæ sectionibus, tum medicamentis, plethoram aut cacochymiam solvere, debellareque se posse arbitrantur, scioli sunt, naturæque non ministri, sed adversarii; ut evidentissime demonstravit *III.*

VI.

Qui si fœminæ gravidæ, aut lactanti hæmorrhoids fluat?

Evacuationes menstruas, ut gravidæ, lactantesque, passim non habent, utque easdem, si habeant, illæ cum metu abortus, hæ cum lactis imminutione, aut jactura, patiuntur; ita haud infrequenter utrisque, citra ullum aut sanitatis, aut functionis detrimentum, hæ evacuationes contingunt, nulla proinde hic regula generalis. Prudens Medicus, omnem occasionem, quæ menses provocare possit, demens, menses utrisque est permissurus, dum omnia signa eorum necessitatem, adeoque præstantiam, evincunt; prohibiturus, si contra Ipsissima hæc regula, quid in harum hæmorrhoidibus agendum sit, definit. Optimos practicos evolventi, veritas horum comprobabitur.

VII.

An hæmorrhoides non perniciosæ, quæ cum Catameniis alternent; ita ut altero 14. die menses, altero hæmorrhoides, fluant? Exemplum Sennertus habet Tom. IV. pag. 473. idem plures videre Practici, vel & has una cum illis.

Ut non impedimus catamenia, quæ quovis 14. die redeunt; ut etiam non prohibemus eadem,

Quasdam practicas quæstiones continens. §3
dem, si omni quidem mense exacto, aut duplo
copiosiora, redeunt, dum junctam sibi habeant
illibatam constantemque sanitatem; ut denique
aut nimium, aut frequentiore, quam valetu-
dinis ratio permittit, menstruum fluorem, pru-
denti opera imminuimus, ducereque ad justum
moderamen annitimur: ita secundum easdem
regulas de alternante, aut simul contingente,
cum catameniis fluore menstruo, judicaremus.
Nec aliter *Sennertus* rem considerasse videtur.

VIII.

*Quid faciendum si fœminæ juvenculæ menstrui
loco fluere hæmorrhoids? Aut Menstruis ætate
debita pro more cessantibus hæmorrhoides succe-
derent?*

Fluor hæmorrhoidalis loco menstrui in ejus-
modi fœmina juniore, si maritata esset, præju-
diciū fœcunditati inferre posset. Quamvis enim
proliferas matres noscimus, quibus nulli un-
quam menses, nulla fere nunquam fluxerint lo-
chia; quia tamen fœminæ magis secundum
naturam est menses, quam hæmorrhoidas ha-
bere, & exempla sine mensibus fœcundarum
rarissima sunt, si nunc hæc sterilis, & spem
tamen perennandæ prosapia in se fere unica
collocatam haberet, theoretice hic conclude-
remus siccandam hæmorrhoidem esse, ute-
rumque referandum: sed practice hoc opus,
hic labor foret. Quæcumque enim Emennago-

ga & Aristolochica in arte vocantur, æque hæmorrhoidalem pellunt, quam uterinum cruorem. Adplicati, utero ad Catamenia cienda cujuscunque generis vapores, crurumque adhibita balnea, hæmorrhoidas æque provocant: missus denique vel ex pede, vel ex brachio, sanguis, ex æquo utriusque prodest aut nocet. Attamen tentari posset, num secta brachii vena, adstringentibusque ad hæmorrhoidas admotis, sisti demum hunc fluxum contingeret, ac deinceps aura in uterum versa menses provocaret.

Et forte usui esse exemplum posset, quod invenitur in *Essays and observ. phys. and. lit. tom. 2. pag. 430. &c.* de menstruis, medio in fluore a frigore suppressis, quæ demum revocabantur, quando, post Balneum vaporis, decem diebus adhibitum, postque purgans aloeticum, Arteria cruralis idonea ligatura comprimebatur, pudendis interim aquæ tepidæ vaporis expositis.

2. Mensibus autem debita ætate jam cessantibus, si hæmorrhœis succedat, necessitatem hæc indicat evacuationis, sive plethoræ universæ, sive saltem uterinæ, & ultra nihil. Nam si v. g. cessante menstruo hæmorrhagias narium natura produceret, indicaret necessitatem Phlebotomiæ faciendæ, iterandæque, haud narium hæmorrhagiæ promotionem. Est enim hæmorrhagia hæc, si criticas exceperis, infidum vel ideo auxilium, quod sæpe aut parcius, aut copiosius, profundat sanguinem: quapropter Practici tunc solent venam tundere ut tutius omne superfluum tollant. Cum nunc hæmor-

Quasdam practicas quæstiones continens. 55
hæmorrhoides idem habeant, pejorque periculum, quam narium hæmorrhagia, omnis ratio militat pro auferenda hac scaturigine, & aliis viis natura sublevanda.

Est porro responsio utraque hæc, ad duplicem quæstionem data, ita intelligenda, ut si utrisque his foeminis adesset Atra bilis in systemate abdominali collecta, hæmorrhoidalem fluxum utrisque fovere, ex *Thes. V. cap. V.* necessario deberem, si non ad fecunditatem in priore, sed ad salutem ambarum medicina peteretur.

Urgebit fortassis quisquam hæmorrhoidis præ aliis evacuationibus, in defectu mensium, præstantiam, ex *text. 522. Coacarum*, ubi *Hippocrates* „salutare est, inquit, muliebria non cohiberi: nam inde veniunt Epilepsiæ, quibusdam etiam longa profluvia ventris, ut arbitror: nonnullis etiam hæmorrhoides”. Immo ipse *Duretus* videtur hic hæmorrhoidas ex hoc capite summis extollere laudibus.

Resp. 1. Ex toto contextu sententiæ *Coacæ* videri hæmorrhoidas potius in hoc casu vituperandas quam laudandas esse; quia Auctor ideo malum esse docet catamenia cohiberi, quod ex eo Epilepsiæ, Diarrhœæ, & Hæmorrhoides, nascantur. Ergo hæ sunt inter prava cohibiti menstrui effectus recensendæ. In *Baravis* puerperis observare aliquoties contigit diarrhœam pro lochiis: perniciofa hæc in genere credita, tamen plures in vita servat, si vires bene conservantur. Est revulsio hæc materiæ ab utero,

inque intestina derivatio, bona respectu interitus alioqui ex suppressione oriundi; at vero ideo hanc puerperarum diarrhoeam non laudamus, ut salubrem evacuationem, sed consideramus ut minus malum, quo quidem mors sæpius præcaveatur: sed nonnunquam tamen acceleretur.

Huc referri potest textus *Coac.* 333. quem *cap.* 3. *n.* 6. jam recensui: quo patet hæmorrhagias quandoque supprimi, Diarrhoeam, Dysenteriamve oriri, imo hanc nonnunquam iterum excipi ab hæmorrhagia.

Hinc cum *Hippocrate* pronuntiamus malum esse cohiberi muliebria (vel etiam lochia) quia inde Epilepsiæ, longæ diarrhoeæ, & hæmorrhoides.

Verum concedamus in hoc textu laudari hæmorrhoidas, ut suppressorum mensium defectui, ac periculo subvenientes, an solarum harum id privilegium est? Minime.

Hinc 2. dico *Hippocratem* in mensium defectu laudare omnem quacumque demum via factam vacationem. *Aph.* 533. diserte ait: „Mulieri menstruis deficientibus e naribus sanguinem fluere, bonum”. Quomodo bonum? quia majus malum præcavet; sed in se malum semper, quia contra naturæ ordinem. An nunc hinc concludam præstantiam hæmorrhagiæ narium, præ omnibus aliis? Male concluderem; sed cum eodem saltem jure, quo alii in hoc casu prærogativas hæmorrhoidas faciunt.

Recte igitur in hunc Aphorismum *Galenus*
„cum

„ cum multa sint loca, inquit, per quæ va-
„ cuari queat, aliis quidem omnibus sua quæ-
„ dam major, minorque, inest læsio, sola vero
„ per nares evacuatio innoxia, quam nunc lau-
„ dat *Hippocrates*. Non tamen si qua alia com-
„ periat, citra noxam evacuatio, propterea
„ falsus est Aphorismus. Non enim quod sola
„ per nares vacuatio deficientibus bona sit, edi-
„ xit, sed ipsam simpliciter commendavit, non
„ addito, quod sola sit. Quod si quis eam,
„ quæ per sedem fit, vacuationem ita affectis
„ mulieribus utilem esse proferat, non Aphorif-
„ mo reluctatur. Nonnunquam enim *Hippocra-*
„ *tes* unico velut exempli gratia proposito, de
„ similibus omnibus pronuntiare videtur.

Ex omnibus his liquet suppressis catameniis
dari loca periculosa, ex quibus suppressus pro-
fluat sanguis; ut v. g. pulmo est: dari alia lo-
ca innoxia, ut sunt nares, hæmorrhoides, &c.
quo eodem modo hic innocuas pronuntiaremus
venæ sectiones.

Quare laudandus optimus *Duretus*, dum,
postquam in explicando textu mox laudato
Coacarum forte quid plus, quam par erat, hæ-
morrhoidibus videretur tribuisse, sic demum
concludit: „ Estque hac Dianoea Magistri, ut
„ doceat menstruales, quibus menstrua non re-
„ spondent, non aliter vindicari posse ab illis
„ symptomatis, atque periculis, quæ infert eo-
„ rum suppressio, quam per hæmorrhagiam,
„ varices, & hæmorrhoidas: quamvis illa per-
„ fu-

„fugia mulieribus non sint naturaliter instituta, nec consueta, ob eamque causam suspecta.

IX.

Si homo nunc ægrotans, qui vel nunquam est expertus hunc fluxum, vel easdem sive casu sive opera naturæ, olim quidem, sed multis ab annis neutiquam, passus est; si, inquam ille, in præsentī morbo suo, Medico renuntiet se jam tumorem, pruritum, tenesmum, materiæ albescentis tenacisque percipere fluorem; an hinc Medicus redditur certior de conatu naturæ per hanc viam indicato, eique obsecundare debet?

Cum debita distinctione respondeo 1. examinandum esse an morbus, qui nunc adest, revera talis sit, quem hoc vacuationis genus aptius certiusque, sanet, quam quodvis aliud; ut v. g. est vena portarum atra bile infarcta.

2. Si acutus sit præsens morbus, expendo mecum, an tempus sit aptum, quo evacuatio hæc profit; maxime si illam debeam ut criticam considerare? Novi enim quod, si die non bono, natura videretur aut alvo, aut sudore, aut alia quacumque via, crisin moliri, eam adjuvare haud liceret.

3. Novi quoties id contigerit, ut inchoans Recti intestini prolapsus speciem hæmorrhoidis, intra compressam ani sphincterem emittens, præ se ferat: scio quoties uvæ, marisci, con-

Quasdam practicas quæstiones continens. 59
condylomata, cristæ, fungi, & id genus alia,
nasci incipiant, quæ hæmorrhoidas mentiantur
incautis: cognosco demum horum accretorum
corporum pondere, irritatione; quin & relaxati,
complicatique Intestini, rugis; materiem albam
ac tenacem, quæ cum futuro hæmorrhoidum fluo-
re nihil commune habeat, exprimi ac profundi.

Ergo examino naturam morbi, tempus, co-
ctionis signa, & ipsum præprimis locum affe-
ctum. His omnibus rite cognitis regulas pra-
cticas exacte adplico, iustaque earundem ad-
plicatione facta, annuo, abnuo.

X.

An infantes soleant Hæmorrhoidibus laborare?
Ita nobis Vetulæ Custodes jurant, matresque
matronæ: factò vero accuratiore examine con-
stat, tenello in corpusculo finem Recti laxari
sæpius, ejusque relaxati plicam referre tumo-
rem, quem falso hæmorrhoida adpellitent; vel
etiam tumorem hunc & pressum, & ani stri-
ctura veluti suffocatum, speciem gerere corpu-
sculi profunde rubri, aut lividi; quod hæmor-
rhoidis appellatione perperam insigniatur. Inex-
perta manu data infantibus enemata; pessimus,
isque frequens tamen, mos, suppositoriis, ex ca-
lidioris femine saccharo involuto, eisdem assiduo
torquendi; ani tumores, excoriationes, imo san-
guinis fluxum excitare quidem possunt, at vero
ideo hæmorrhoides aut non sunt aut si sint, ut per-
in

infortunium natæ, curandæ sunt. Posse autem contingere, ut infanti fluxus hæmorrhoidalis, sponte natura, nascatur, inficias haud ivero, quemadmodum *Etmuller Tom. 2. part. 1. pag. 143.* in pueris hæmorrhoidas observatas esse, non sua, sed *N. C. ann. 4. pag. 299.* auctoritate refert; haud, inquam, id nego, modo mihi concedatur haud minus id in natura monstrum esse, quam si recens natæ puellæ menses fluant, cujus rei quoque exempla enarrantur.

Sane *Hippocrates* in *Coacis* jam dixerat hæmorrhoidas ante pubertatem non observari, neque in *Aphorismis* eas inter pueriles morbos unquam recensuerat: unde egregie *Duretus* pag. 417. in *Coac.* "Quia in pueris, inquit, nulla
 „ est cacochymia melancholica, per hæmorrhoidas expurganda, nec ulla Plethora venarum,
 „ quæ adjacent lumbis, per hæmorrhoidas evacuanda: Quæ duæ omnino sunt causæ cur
 „ hæmorrhoides non sint in pueris; quoniam
 „ aliunde cieri non possunt: nec vero pueriles
 „ morbi ejusmodi sunt, ut ἀπὸ στασις eo moveant.

Equidem haud diffiteor infantili in corpore V. S. nonnunquam requiri, & in acutis eorum morbis, in dentitione difficili, &c. summo cum emolumento subinde fieri, verum hic humorum potius dicas rarefactionem ab acrimonia adesse, quam nimiam cruoris copiam: neque naturales evacuationes sanguinis ante manifesta quædam pubertatis indicia expectamus: imo si contingat, ut forte humores seu copia, seu ra-

Quasdam practicas quaestiones continens. 61
refactione nimii, intra arctiora vasorum spatia paulo ante pubertatem vix contineri queant, consuetissima iis fit hæmorrhagia narium & nullatenus hæmorrhoids. Unde necessario consequitur id, ut licet de prosapia genitus sit infans, cui ab ævo immemorabili hæmorrhoids familiaris, tamen tempus pubertatis requiratur, antequam vere adpareat.

XI.

Cur hæmorrhoides aliis quam aliis nationibus frequentiores?

1. A natura spissioris sanguinis, quem calidior Atmosphæra, fluidum vitalis liquidi continuo dissipans, generare solet.

2. Ab incrassante Diæta. Lege enim hydrostatica & hydraulica, ita nostris cum humoribus est comparatum, ut partes solidiores, subtilioresque, sursum; crassiores vero, fungosiores, ramosiores, ferantur deorsum. Quam ob causam crassorum humorum fit major versus infernas corporis plagas determinatio, accumulatio.

3. Sed est tertia ratio, fere reliquis omnibus prævalens, prava nimirum medentium consuetudo, qua quinquagesies fortasse, & ultra, hunc fluxum promovere satagant, ubi vix semel eas natura indicavisset. Vide Prænob. & Doctiss. *Hentschel* Thes. de Hæmorrhoid. n. 12.

XII.

XII.

An igitur dolor, ac tensio, pulsatioque, in lumbis, dorso, collo, non indicat naturæ ad hæmorrhoidas nisum? Nonne ipse dixit Hipp. Coac. 307. τὰ ἐν ὀσφύϊ ἀλγήματα, αἰμορροῖκα? Nonne Coac. 312. dixit: Ἐν ὀσφύϊ ἐπωδύνω καρδιαλγικά προσελθόντα σημεῖα αἰμορροϊώδεα, ἢ καὶ προγεγεννημένα? Et Prorrh. 1. text. 130. Ὁσφῆϊ ἐπωδύνω καρδιαλγικά προσιόντα σημεῖα αἰμορροϊώδεα ὅμοια δὲ καὶ προγεγεννημενον σημεῖον.

1. Si quis omnes numerosos textus *Coacarum* ordine legat, is videbit hos dolores, tensiones, posteriores corporis, nunc hæmorrhoidas designare, nunc menses, nunc alvi profluvia, nunc deliria, convulsiones, & sic porro. Adeo ut hæmorrhoidas hinc nemo jure concludat, nisi peculiariora earum signa simul adsint.

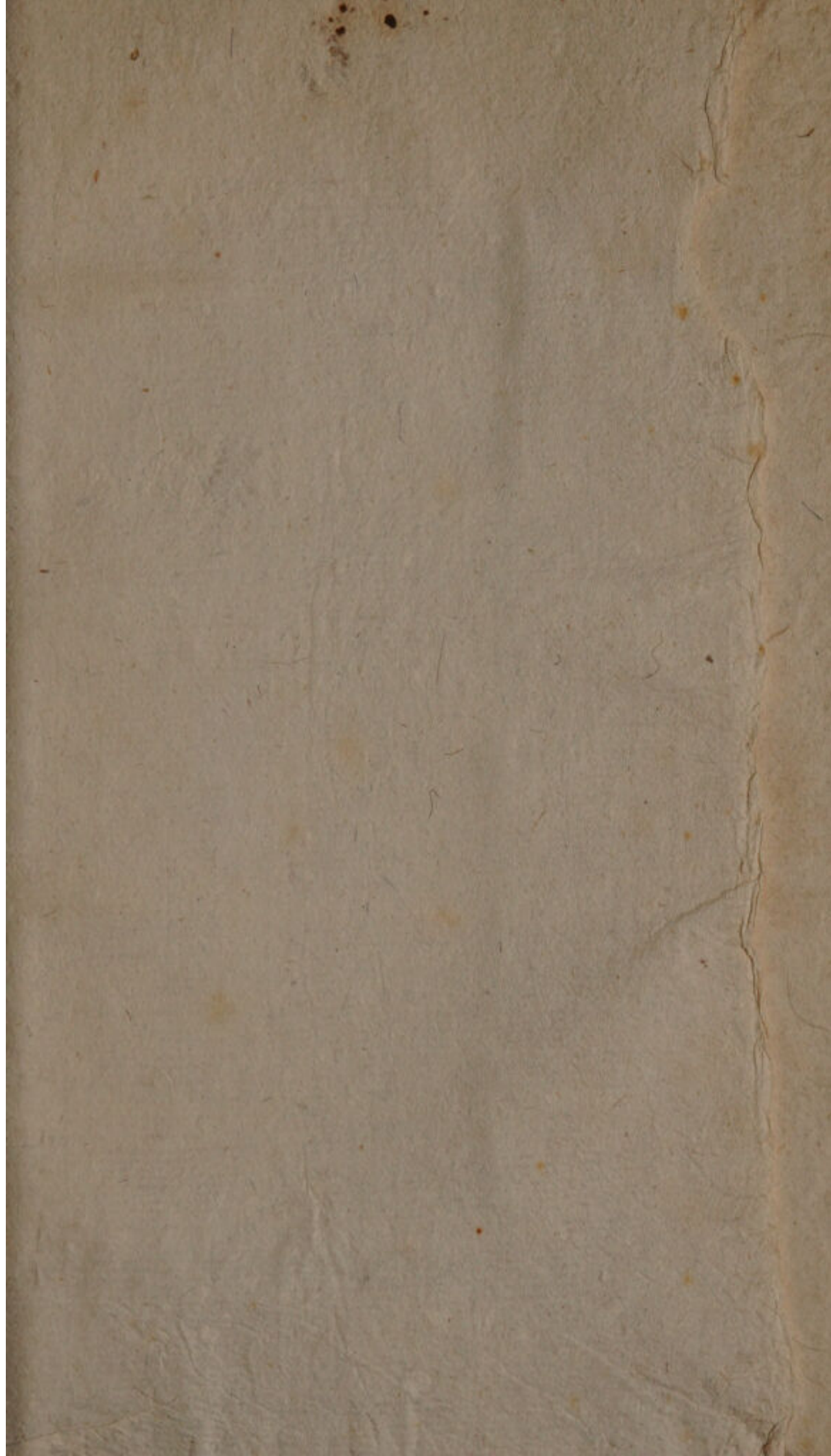
2. Plurimi chronici morbi, *Nephritides, Arthritides, Rheumatismi*, has partes corporis potius centies dolore ac tensione afficiunt, sine ulla indicata hæmorrhoidæ.

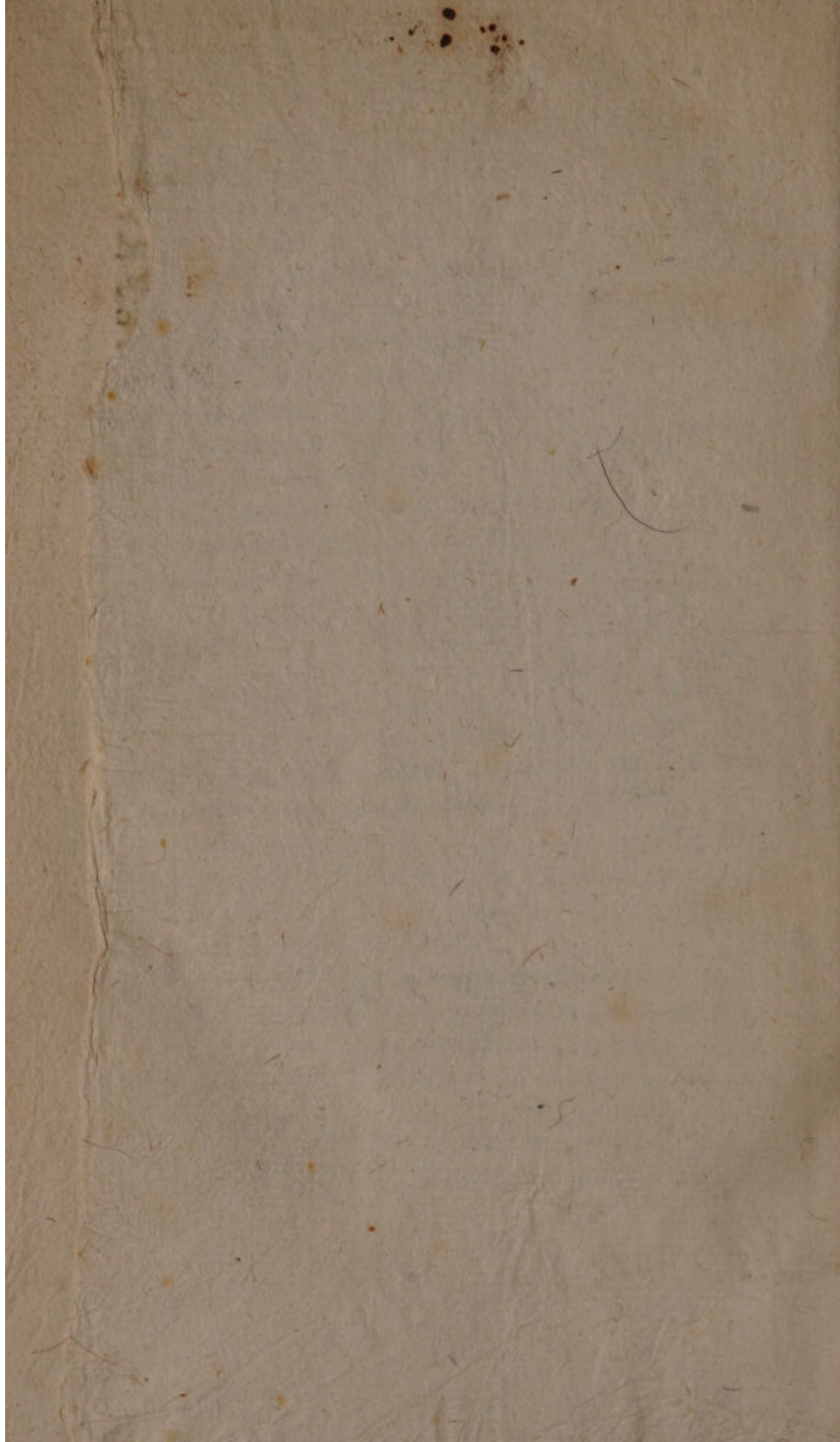
3. *Hæmorrhoidum, Hæmorrhoidicorum, Hæmorrhoidum*, appellatio tam raro evacuationem sanguinis per ani venas significat, ut unus interpretum vulgari significatione hodierna hæmorrhoidas intelligat, alius quamcunque sanguinis evacuationem ab *Hippocrate* designatam putet. Et quod magis mirere, horum singuli adeo in
in-

Quasdam practicas quæstiones continens. 63
interpretando Auctore suo sunt incerti, atque
inconstantes, ut nunc idem verbum in genera-
li significatione uno in loco, in alio potius ad
hæmorrhoidas peculiariter, referant: idque ita,
ut ex contextu toto rationem ignores, cur hic
potius generali, quam peculiari, significatione
id interpretentur. Convincetur hujus, quod dico,
qui *Text. Coac. 307. 312. 333.* græce legens,
interpretationem quæsierit apud *Duretum, Foe-
sium, Charterium &c.* Idem verum est de tex-
tu *prorrhæ.* ubi *Foesius* hæmorrhoidas, *Charte-
rius* eruptionem quamvis sanguinis intelligit, li-
cet *Galenus* hunc textum magis de hæmorrhoi-
dibus exposuerit. *Prosper Martianus text. 312.*
explicans, ita omnem omnino hæmorrhagiam
intelligit, ut hæmorroidum ne meminerit qui-
dem *Hollerius & Jacotius*, quamvis utrique
etiam præter alias evacuationes de hæmorrhoi-
dibus hic agi censeant, tamen textum hunc ex
græco vertentes *sanguinis fluxionem* in genere
posuerunt.

F I N I S.

24 W 1

7

